

b.	Levermossen			
1.	<i>Calypogeia fissa</i>	11	51	
2.	<i>Chiloscyphus polyanthos</i>	11	12	
3.	<i>Lophocolea bidentata</i>	21	25	36
4.	<i>Lophocolea heterophylla</i>	21	21	36
5.	<i>Metzgeria fruticulosa</i>	21	23	36
6.	<i>Radula complanata</i>	21	21	36

De eendagsexcursies naar Mariëenberg/Beerze in 1996

H. Rudi Zielman

In 1996 werden er twee excursies gehouden vanaf het NS-station Mariëenberg. In april was de excursie ook in Natura aangekondigd, de excursie in oktober was ook aangeprezen bij de deelnemers aan een regionale mossencursus in Enschede. Beide keren was er een tiental deelnemers (ook niet leden) van heinde (Sneek) en verre (Purmerend). Beide keren was ook het weer uitstekend, een aangename temperatuur, mooi zonlicht en niet te droog in de voorafgaande periode.

Net ten westen van Mariëenberg liggen op loopafstand het Landgoed Beerze en het Beerzerveld. Het gaat hier om zandafzettingen met duintjes, die van west naar oost lopen. Aan de noordzijde ligt een steilrand van enkele meters hoogte, waaronder het smalle dal van de Vecht loopt. Aan de zuidzijde loopt het zand langzaam af in een veenontginning. Tussen de hoge zandgronden met Eiken-dennenbos en de landbouwgronden ligt een smalle strook vochtige heide, met als voornaamste plant Pijpenstrootje, met enkele plassen.

In het kader van het "anti-witte-vlekken-beleid", leek het ons prettig om niet direct op het station met strepen te beginnen. Uit het uurhok 22.53 waren tot deze excursies slechts 17 soorten in het archief bekend, door opgaven van Kok van Herk en Gerard Dirkse.

April

De april excursie begon haar activiteiten even voorbij het Mariëenberg-Vechtkanaal in de berm van de provinciale weg. Het duurde zo'n kleine 3 uur voor we in een 300 meter verder gelegen zandkuiltje neerzegen voor de lunch. Hier werd uitgebreid gekeken naar de manier waarop Peermos (*Pohlia nutans*) zoal kan groeien. Op de droge vlakke grond zie je dan wat kantig-hoekige plantjes. Bij vertrek werd er ook nog Gewoon draadmos (*Cephaloziella divaricata*) gevonden.

Het contrast met een iets verder gelegen vaart was groot. Daarlangs werden onder meer Beek-staartjesmos (*Philonotis fontana*) en

Hartbladig nerf-puntmos (*Calliergon cordifolium*) gevonden.
Na wat omzwervingen door een "zomerhuisjesbos" eindigde deze excursie in een natte heide met plassen langs de spoorlijn Zwolle-Emmen. Hier hebben we uitgebreid stil gestaan bij de diverse Veenmossen. We konden er zeven noteren.

Oktober

De tweede excursie is ongeveer doorgegaan op het punt waar de eerste stopte: een klein heitje ten zuiden van camping Beerze Bulten werd uitgekamd. We hebben er gekeken naar de diverse Kronkelsteeltje-soorten (*Campylopus*). Er werd duidelijk gemaakt dat de glasharen bij Grijs kronkelsteeltje (*Campylopus introflexus*) heel variabel zijn en soms zelfs lijken te ontbreken.

Daarna werd de wandeling voortgezet in westelijke richting, min of meer de steilrand volgend over een lengte van anderhalve kilometer. Door het zandige karakter is het bos niet soortenrijk. Enkele gevonden soorten die hier typisch thuishoren waren Bossig gaffeltandmos (*Dicranum montanum*) en Neptunusmos (*Lepidozia reptans*).

Besluit

Al met al kunnen we terugzien op twee excursies die in hun doel, goed kijken naar de algemenere soorten, goed geslaagd zijn. In totaal hebben we op de excursies 55 soorten gevonden, waaronder alle eerder gemelde. Geen gekke score; Beerze is nu het tweede uurhok met een score van meer dan 50 soorten op het kaartblad 22! In het uurhok valt vast wel meer te "halen". We hebben nu een strook zand van ongeveer 0,5 x 2 km² uitgevlood. De gronden langs de Vecht en de hei ten zuiden van de spoorlijn zijn als doel voor toekomstige eendagsexcursies vanaf het zeer nabij gelegen station Mariëenberg heel geschikt.

We willen de heer G. van Middendorp (Overijsselsch Landschap) hartelijk danken voor de verleende toestemming hun terreinen te doorkruisen. Huub van Melick was zo vriendelijk de determinatie van *Cephaloziella divaricata* te controleren.

De soortenlijst

Locaties en legenda

1	13 april 1996	22.53.25	234	/ 503	Dekzandlandschap
1a			234.3	/ 503,1	Vaartkant
1b			234,5	/ 503,1	Zandkuil
2	13 april 1996	22.53.34	233,5-9	/ 502,7	Zandverstuiving
3	13 april 1996		233,7	/ 502,6	Natte hei
4	26 oktober 1996	22.53.24	233	/ 503	Eiken-dennenbos
5	26 oktober 1996	22.53.23	232	/ 503	Eiken-dennenbos

onderstreept: materiaal in herbarium Zielman; ! = met sporenkapsels

Bladmossen

	Locatie
Amblystegium riparium	<u>1b</u>
Amblystegium serpens	4! 5!
Aulacomnium androgynum	1 4
Brachythecium albicans	1
Brachythecium rutabulum	<u>1b</u> 2 4! 5
Brachythecium salebrosum	4!
Bryum argenteum	1
Bryum bicolor	1 4
Bryum capillare	1! <u>4</u>
Calliergon cordifolium	<u>1b</u>
Campylopus flexuosus	<u>1</u> 2 4 5
Campylopus introflexus	<u>1a</u> 2 3 4
Campylopus pyriformis	1 2 <u>4</u> 5
Ceratodon purpureus	<u>1</u> 2 4!
Dicranella heteromalla	1 4 5!
Dicranoweisia cirrata	<u>1!</u> <u>4!</u>
Dicranum montanum	<u>5</u>
Dicranum scoparium	1 2 <u>4</u> 5
Drepanocladus aduncus	1
Eurhynchium praelongum	1 2 4 5
Grimmia pulvinata	<u>5!</u>
Hypnum cupressiforme	1 2 4 <u>5!</u>
Hypnum jutlandicum	<u>1</u> 2 4
Leucobryum glaucum	<u>5</u>
Mnium hornum	1 4 5
Orthodontium lineare	<u>2</u> 4! <u>5!</u>
Philonotis fontana	<u>1b</u>
Plagiomnium affine	1
Plagiomnium ellipticum	<u>1b</u>
Plagiothecium curvifolium	1 4!
Plagiothecium denticulatum s.s.	<u>1</u> 4! <u>5!</u>
Plagiothecium laetum	<u>4</u> <u>5!</u>
Plagiothecium nemorale	<u>5!</u>
Pleurozium schreberi	<u>1a</u> 2 4 5
Pohlia nutans	<u>1a!</u> 2! 4
Polytrichum commune	<u>1a</u> <u>2</u> <u>3</u>
Polytrichum formosum	<u>1</u> 4 5
Polytrichum juniperinum	1
Polytrichum piliferum	<u>1</u> 2 4!
Pseudoscleropodium purum	<u>1</u> 2 4
Rhytidiadelphus squarrosus	1 4 5
Sphagnum compactum	<u>3</u>
Sphagnum denticulatum	1 <u>3</u>
Sphagnum fallax	<u>3</u>
Sphagnum molle	1 <u>3</u>
Sphagnum papillosum	1 <u>3</u>
Sphagnum subsecundum	<u>3</u>
Sphagnum tenellum	<u>3</u>
Tetraphis pellucida	4 <u>5</u>
Tortula muralis	1 5!

Levermossen

Cephaloziella divaricata	<u>1a</u>
Lepidozia reptans	<u>4</u> <u>5</u>
Lophocolea bidentata	1
Lophocolea heterophylla	1 4! <u>5</u>
Lophozia ventricosa	1